

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทั้งของครู และนักเรียน กล่าวคือ จะต้องลดบทบาทครู จากการเป็นผู้สอน ผู้บอกเล่า ผู้บรรยาย ผู้สาธิต มาเป็นผู้วางแผนจัดกิจกรรม เป็นผู้ชี้แนะ กระตุ้นให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูจัดขึ้นนี้จะต้องเป็นบทบาทของผู้เรียนตั้งแต่เริ่มต้น คือผู้เรียนเป็นผู้ร่วมวางแผนการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติ ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย แล้วสรุปเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งมีการวัดผล ประเมินผล ที่เน้นการพัฒนานักเรียน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาเป็นหลัก ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั่นเอง (คำริ บุญชู, 2546 : 23) ครู, คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของบุคคลในสังคม ผู้เรียนมีศักยภาพในการแข่งขันและสร้างสรรค์ในสังคมโลก เป็นไปตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ขึ้นอยู่กับครูจะต้องพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการแก้ปัญหา พัฒนา และปรับปรุงการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนากิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาที่สำคัญ คือ เรื่องของบุคลากร ได้แก่ ครูผู้สอน และผู้บริหารในสถานศึกษาซึ่งพบว่าบุคลากรไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร เพราะแต่ละคนทำงานในส่วนที่รับผิดชอบตามความรู้ความสามารถ และความเคยชินไม่ได้รับการชี้แนะ หรือการกระตุ้น จากบุคลากรที่มีความรู้ด้านนั้น ๆ จึงไม่สามารถผลิตงานที่มีคุณภาพได้ การขาดการประสานงาน รวมถึงขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน เป็นผลมาจากการขาดการนิเทศภายในโรงเรียนทั้งสิ้น จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับกิจกรรมนิเทศภายในโรงเรียน จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขเพื่อให้ กิจกรรม

การนิเทศภายในโรงเรียน ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการพัฒนาบุคลากร ให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่ตอบสนองความต้องการที่จะพัฒนาตนเอง (อัสถียั้วญญ์ แสงทะตา. 2546 : 42)

การนิเทศการศึกษา เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นและเป็นความต้องการของครูผู้สอนที่จะต้องจัดให้มีขึ้นในสถานศึกษา โดยเฉพาะการนิเทศภายในสถานศึกษาจะช่วยให้เกิดผลดีในการดำเนินงานของโรงเรียนหลายประการ คือ

1. เป็นการช่วยเหลือศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งไม่สามารถที่จะนิเทศการศึกษาได้ทั่วถึง
2. การนิเทศโดยบุคลากรของโรงเรียนเองนั้น ผู้นิเทศเป็นผู้ใกล้ชิดกัน ปัญหาที่มีอยู่ในโรงเรียนย่อม เป็นผู้รับรู้ปัญหาได้ดี และแก้ปัญหาก็ตรงจุดกว่าการที่จะให้คนภายนอกมานิเทศ
3. ผู้นิเทศมีความคุ้นเคยกับครูอยู่แล้ว ทำให้บรรยากาศในการนิเทศทำได้อย่างเป็นกันเอง ไม่ต้องเสียเวลาสร้างความคุ้นเคยเหมือนศึกษานิเทศก์ หรือผู้บริหารนอกสถานศึกษา
4. ผู้นิเทศสามารถจะติดตามผลการปฏิบัติงาน หรือผลการนิเทศได้ตลอดเวลา เพราะอยู่ใกล้ชิดกัน และสามารถทำให้งานดำเนินไปถึงจุดมุ่งหมาย และมีความต่อเนื่อง (กิติมา ปรีดีดิลก. 2532 : 306)

การนิเทศภายในสถานศึกษานอกจากจะเกิดผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาแล้วยังมีปัญหา ด้านการนิเทศอย่างมีคุณภาพ ได้แก่ปัญหาเกี่ยวกับผู้นิเทศส่วนใหญ่ขาดความรู้และประสบการณ์ นิเทศได้เฉพาะเรื่อง และการจัดทำสื่อและนวัตกรรมยังไม่หลากหลาย ส่วนผู้รับการนิเทศไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศ ไม่กระตือรือร้นที่จะรับการนิเทศ มีข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา คือผู้นิเทศ ควรพัฒนาสื่อ เครื่องมือ หรือนวัตกรรมที่หลากหลายเพื่อการนิเทศที่มีคุณภาพ การศึกษาหาความรู้เรื่องนิเทศ มีความเป็นกัลยาณมิตร แจ้งผลการนิเทศและเสนอแนะให้แก่ผู้รับการนิเทศได้ทราบทุกครั้ง ส่วนผู้รับการนิเทศ ควรรับฟังข้อเสนอแนะของผู้นิเทศและนำมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อุทิศเวลาเพื่องาน และปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้ดี เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ปราณี สาระบาล. 2546 : บทคัดย่อ)

ระบบการนิเทศการศึกษาเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการประกันคุณภาพการศึกษา การนิเทศภายใน โรงเรียนเป็นเครื่องมือสำคัญของการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ที่จะทำ

ให้โรงเรียนสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เพราะการนิเทศภายในมีเป้าหมายหลักที่จะพัฒนาครูให้มีความเจริญก้าวหน้าตามมาตรฐานวิชาชีพ โดยมีความคาดหวังว่าเมื่อครูมีความเจริญก้าวหน้าตามมาตรฐานวิชาชีพแล้วสามารถพัฒนาคุณภาพนักเรียนทุกคนให้มีความเจริญงอกงาม ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา จิตใจ และสังคม มีการพัฒนาเต็มความสามารถตามวัย และเต็มศักยภาพ มีคุณสมบัติตามจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ เป็นพลเมืองดี และมีคุณภาพของประเทศในอนาคต สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศการศึกษา ทั้งภายในหน่วยงานและการนิเทศจากนอกหน่วยงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนิเทศภายในหน่วยงาน หรือภายในโรงเรียน เป็นการส่งเสริม และสนับสนุนการนิเทศภายในโรงเรียนในสังกัด เพื่อให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2545 : 5)

ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนจึงต้องร่วมมือกันในการที่จะพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพปฏิบัติงานภายในหน่วยงานของตนเอง ให้ส่งผลถึงการพัฒนาคุณภาพนักเรียนที่ยั่งยืน

พระราชบัญญัติสภาครู และบุคลากรทางการศึกษา พุทธศักราช 2546 ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับวิชาชีพทางการศึกษา กำหนดให้มีวิชาชีพทางการศึกษาเป็นวิชาชีพควบคุม ประกอบด้วย วิชาชีพครู วิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา วิชาชีพผู้บริหารการศึกษาและวิชาชีพควบคุมอื่น ที่กำหนดในกฎกระทรวง การกำหนดให้วิชาชีพทางการศึกษาเป็นวิชาชีพควบคุมจะเป็นหลักประกันและคุ้มครองให้ผู้บริการทางการศึกษาได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ รวมทั้งจะเป็นการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานวิชาชีพให้สูงขึ้น มาตรฐานวิชาชีพครูกำหนดไว้ 3 ด้าน ประกอบด้วย มาตรฐานด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานด้านการปฏิบัติงาน มาตรฐานด้านการปฏิบัติตน (พระราชบัญญัติสภาครู และบุคลากรทางการศึกษา. 2546 : 45)

หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต 3 ตระหนักในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนได้ดำเนินการติดตาม ส่งเสริม ให้โรงเรียนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการแก้ปัญหาการอ่านออกเขียนได้ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญ โดยมีเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพของผู้เรียนจึงมุ่งการพัฒนาครูเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น จากการดำเนินการให้ศึกษานิเทศก์ลงพื้นที่ตาม โครงการหนึ่งศึกษานิเทศก์หนึ่งกลุ่มเครือข่าย

พัฒนาคุณภาพการศึกษาส่งผลให้เกิดการพัฒนาและร่วมมือในการแก้ปัญหาการเรียนการสอน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต 3. 2548 : 13) สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกโรงเรียนได้เน้นการนิเทศภายในโดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของบุคลากร เช่น ประชุมชี้แจง ให้ศึกษาเอกสารงานวิชาการ การเยี่ยมชมชั้นเรียน การประชุมปฏิบัติการ ส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินนักเรียนมาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน โดยการสอนซ่อมเสริม และการแนะแนวนักเรียนที่มีปัญหา ด้านการเรียน การสังเกตการสอน การนิเทศกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มประสบการณ์ แต่ผลการนิเทศการเรียนการสอนภายในโรงเรียนต้องประสบปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ เช่นบุคลากรมีภารกิจทำการสอน และมีภารกิจอื่น ๆ อย่างมากมายนอกจากการเรียนการสอน จึงไม่มีเวลาเพียงพอสำหรับการนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานผลการนิเทศ ติดตามเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2548 ของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 พบว่าการนิเทศไม่ทั่วถึง และไม่ต่อเนื่อง ขาดเครื่องมือในการนิเทศเอกสารคู่มือนิเทศไม่เพียงพอ ครูผู้สอนบางส่วนยังไม่ยอมรับข้อเสนอแนะ การเรียนการสอนจากผู้นิเทศ ขาดการผลิตสื่อการเรียนการสอน ครูบางคนยังประพฤติดังกล่าวไม่ค่อยเหมาะสม ขาดระเบียบวินัยที่ดี ส่งผลกระทบต่อระบบการเรียนการสอนโดยตรง ทำให้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ส่งผลให้ครูผู้สอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 มีความต้องการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ เพื่อพัฒนาบทบาทหน้าที่ให้ได้ตามมาตรฐานวิชาชีพครู (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3. 2548 :

5)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 เป็นหน่วยงานหนึ่งซึ่งมีภารกิจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพงานวิชาการจำเป็นต้องมีกระบวนการที่จะเข้าไปตรวจสอบ ติดตามการปฏิบัติงาน ครูถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในกระบวนการจัดการศึกษา อันจะมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้เจริญก้าวหน้าต่อไป . สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 มีโรงเรียนทั้งสิ้น 183 โรงเรียน แยกตามขนาด โดยยึดเกณฑ์ของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ แบ่งเป็น 3 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 51 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 71 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 55 โรงเรียน จากสภาพดังกล่าว การนิเทศภายในโรงเรียน จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเข้ามามีบทบาทช่วยเหลือครูผู้สอน โดยการนิเทศ

ประสานงานเกี่ยวกับการนำมาตรฐานวิชาชีพครูมาเป็นแนวปฏิบัติงานในหน้าที่ อย่างจริงจัง และเป็นระบบ ซึ่งทำได้โดยการศึกษาความต้องการนิเทศภายในของครูผู้สอนที่ต้องการจะรับการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศภายในโรงเรียนได้นำข้อมูลเหล่านี้มาวางแผนปรับปรุง แก้ไข และหาทางช่วยเหลือให้สอดคล้องกับความต้องการของครูที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาและปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร

จากสภาพบริบทที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันจะมีความต้องการการนิเทศภายในอยู่ในระดับใด โดยเอาเพศชายและหญิงมาเป็นตัวแปรที่จะศึกษาความต้องการการนิเทศภายใน และหาค่าปฏิสัมพันธ์จากการดำเนินงานของบริบทที่แตกต่างกัน

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัย จึงสนใจที่จะศึกษาความต้องการนิเทศภายในโรงเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 3 เพื่อจะนำข้อมูลจากการวิจัยไปปรับปรุงพัฒนางานด้านการนิเทศภายในอย่างถูกต้องและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในอนาคต ทั้งนี้เพราะในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 3 ยังไม่มีการวิจัยการศึกษาความต้องการนิเทศภายใน โรงเรียนของครูผู้สอน เรื่องนี้มาก่อน จึงคาดว่าผลการวิจัยจะเป็นข้อสนเทศที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ยิ่งแก่ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศภายในโรงเรียน ผู้เกี่ยวข้องและหน่วยงานอื่น ๆ นำไปใช้ประกอบการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนให้เหมาะสมสอดคล้องกับผู้รับการนิเทศและส่งผลให้คุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการนิเทศภายในของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 3 ทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดสถานศึกษา กับ เพศ ของครูผู้สอน ต่อความต้องการนิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 3 ทั้งโดยรวมและรายด้าน

สมมุติฐานการวิจัย

มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศ กับขนาดโรงเรียนที่มีต่อความต้องการนิเทศภายในโรงเรียนทั้งโดยรวมและรายด้าน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้ขอบข่ายตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพครู พุทธศักราช 2548 เป็นกรอบแนวคิดทางการวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ตามแผนภูมิดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables)	ตัวแปรตาม (Dependent Variables)
ขนาดโรงเรียน 1. ขนาดเล็ก 2. ขนาดกลาง 3. ขนาดใหญ่	ความต้องการการนิเทศภายในของครูผู้สอน ในโรงเรียน ตามมาตรฐานวิชาชีพครู 1. ด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ 2. ด้านการปฏิบัติงาน 3. ด้านการปฏิบัติตน
สถานภาพของครูผู้สอน 1. เพศชาย 2. เพศหญิง	

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 1,990 คน โดยแยกเป็นเพศชาย 761 คน เพศหญิง 1,229 คน จากโรงเรียนทั้งสิ้น 183 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 57 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 71 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ 55 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยการสุ่มหลายขั้นตอน (Multistage Random) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เกรจซี และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan) โดยแยกเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก 38 คน แยกเป็นเพศชาย 15 คน เพศหญิง 23 คน โรงเรียนขนาดกลาง 106 คน แยกเป็นเพศชาย 40 คน เพศหญิง 66 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ 178 คน แยกเป็นเพศชาย 68 คน เพศหญิง 110 คน รวมทั้งหมดจำนวน 322 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระได้แก่

2.1.1 ขนาดของโรงเรียนที่ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติงานอยู่
จำแนกเป็น 3 ขนาด ตามจำนวนนักเรียน ได้แก่

2.1.1.1 โรงเรียนขนาดเล็ก (นักเรียนต่ำกว่า 120 คน ลงมา)

2.1.1.2 โรงเรียนขนาดกลาง (นักเรียนตั้งแต่ 121 - 300 คน)

2.1.1.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ (นักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป)

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความต้องการนิเทศภายในของครูผู้สอนในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ตามกรอบแนวคิด
มาตรฐานวิชาชีพครู 3 ด้าน คือ

2.2.1 ด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ

2.2.2 ด้านการปฏิบัติงาน

2.2.3 ด้านการปฏิบัติตน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความต้องการนิเทศภายในของครูผู้สอน หมายถึง ความประสงค์ที่จะปฏิบัติงาน
ร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับครูผู้สอนในการที่จะเพิ่มพูนความรู้ พัฒนาการทำงานของครูให้มี
ประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน ทักษะและคุณลักษณะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
ในการทำงานให้ได้ตามมาตรฐานวิชาชีพครู โดยร่วมมือซึ่งกันและกันระหว่างผู้บริหาร โรงเรียน
กับครูผู้สอนในโรงเรียน แยกเป็น 3 ด้าน

1.1 ด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ หมายถึง ข้อกำหนดสำหรับผู้ที่ที่จะเข้า
มาประกอบวิชาชีพ จะต้องมีความรู้และมีประสบการณ์วิชาชีพเพียงพอที่จะประกอบวิชาชีพจึง
จะสามารถขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเพื่อใช้เป็นหลักฐานแสดงว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้
ความสามารถ และมีประสบการณ์พร้อมที่จะประกอบวิชาชีพทางการศึกษาได้

1.2 ด้านการปฏิบัติงาน หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในวิชาชีพ ให้เกิดผลเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด พร้อมกับมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความชำนาญในการประกอบวิชาชีพ ทั้งความชำนาญเฉพาะด้านและความชำนาญตามระดับคุณภาพของมาตรฐานการปฏิบัติงาน หรืออย่างน้อยจะต้องมีการพัฒนาตามเกณฑ์ที่กำหนดว่ามีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญ เพียงพอที่จะดำรงสถานภาพของการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพต่อไปได้หรือไม่ นั่นก็คือการกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องฝึกอบรมทุก ๆ 5 ปี

1.3 ด้านการปฏิบัติตน หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับการประพฤติตนของผู้ประกอบวิชาชีพ โดยมีจรรยาบรรณของวิชาชีพเป็นแนวทางและข้อพึงระวังในการประพฤติปฏิบัติ เพื่อดำรงไว้ซึ่งชื่อเสียง ฐานะ เกียรติ และศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ ตามแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพที่คุรุสภาจะกำหนดเป็นข้อบังคับต่อไป หากผู้ประกอบวิชาชีพผู้ใดประพฤติผิดจรรยาบรรณ

2. ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูในโรงเรียนที่รับผิดชอบงานสายปฏิบัติการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3

3. ขนาดโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ซึ่ง ได้แบ่งขนาดของโรงเรียน โดยยึดจำนวนนักเรียน ตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดไว้ เป็น 3 ขนาด คือ

3.1 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

3.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121 - 300 คน

3.3 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 120 คนลงมา

4. ปฏิสัมพันธ์ หมายถึง การมีอิทธิพลร่วมกันระหว่างขนาดโรงเรียน และเพศของครูผู้สอนต่อความต้องการการนิเทศภายในโรงเรียน